

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САЊАТИ

Haftalik gazeta 1956-yil 4-yanvardan chiqib boshlagan

www.uzas.uz

2017-yil 10-fevral №7 (4406)

ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ УЧУН АВВАЛО УНИНГ ХУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИ, ОСУДА ВА ФАРОВОН ҲАЁТИ ҲИМОЯ ҚИЛИНМОҒИ КЕРАК

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 9 февраль кун ички ишлар органлари фаолияти, тизимда мавжуд муаммо ва камчиликлар, истиқболдаги вазифаларга бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги, тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси раиси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, шаҳарлар ва туманлар ҳокимлари иштирок этди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев истиқлолнинг дастлабки йилларидан юртимизда хавфсизлик ва барқарорлиқни таъминлаш, жамоат тартибини сақлаш вазифаларига устувор аҳамият берилаётганини алоҳида таъкидлади. Бу профилактика, тезкор-қидирув, тергов, йўл ҳаракати хавфсизлиги, ёнғин хавфсизлиги, қўриқлаш, патруль-пост хизматлари, алоҳида вазифаларни бажарувчи сафарбарлик отрядлари қайта ташкил этилганида, ички ишлар органларининг моддий-техник базаси мунтазам мустаҳкамлаб борилаётганида намоян бўлмоқда.

Ички ишлар органлари ходимлари билан аҳоли ўртасидаги муносабатларда ўзаро ишонч ва очиқликни таъминлаш мақсадида профилактика инспекторлари, милиция таянч пунктлари, "Маҳалла посбони" каби институтлар ташкил этилгани юртимизда тинч-осуда ҳаёт таъминланишига хизмат қилмоқда.

Давлатимиз раҳбари кейинги вақтларда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, жиноятчиликка қарши курашиш, жамоат тартибини сақлаш, фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, жамоатчилик билан алоқаларни янада мустаҳкамлаш борасидаги ишлар янги босқичга кўтарилганини қайд этди.

Ички ишлар органлари фаолиятини тартибга солидиган қонунчилик базаси мустаҳкамланмоқда. Сўнгги беш йилда «Тезкор-қидирув фаолияти тўғрисида», «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида»ги қонунлар қабул қилиниб, «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги қонунга зamon талабларидан келиб чиққан ҳолда, ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди.

2016 йилда "Ички ишлар органлари тўғрисида"ги қонун қабул

қилингани бу борадаги ҳуқуқий-меъорий пойдеворни янада мустаҳкамлади.

Ички ишлар идораларининг фаолият самардорлигини ошириш, маҳаллий ҳокимликлар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан ҳамкорлигини янада такомиллаштириш долзарб вазифа бўлиб турибди.

Президентимиз бугун ички ишлар органлари зamon талабларига нечоғли жавоб бера олаётганига эътибор қаратди. Инсон манфаатлари билан боғлиқ масалаларни кечиктирмасдан ҳал қилиш лозим бўлган бугунги кунда эскича фикрлаш, ишни эски "қолип"лар асосида ташкил қилиш, ўз бурчини элга хизмат тамойилига асосланиб эмас, балки шахсий манфаатлардан келиб чиққан ҳолда бажариш каби амалиётлар давом этмоқда.

Ички ишлар органлари шундай ишлаши керакки, токи халқ давлатдан рози бўлсин. Лекин айрим жойларда уларнинг фаолияти одамлар эътирозига сабаб бўлмоқда. Айниқса мол-мулкка жиноий тажовуз каби салбий ҳолатларга тўлиқ чек қўйилмаган. Қасддан тан жароҳати етказиш, фирибгарлик, йўл-транспорт ҳодисалари камаймаган.

Шавкат Мирзиёев жиноятларни очиш борасида ҳам қатор камчиликлар мавжудлигини таъкидлади. Хусусан, ўғирлик ва фирибгарлик билан боғлиқ жиноятларнинг ҳар бештадан биттаси фош этилмаган.

Жиноят-қидирув фаолиятида жиддий нуқсонлар учрамоқда, айрим жойларда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ўртасидаги ҳамкорлик талаб даражасида эмас. Қидирувда юрган аксарият шахсларнинг қўлга олинмаётгани уларга жиноий қилмишларини давом эттиришга имкон беради ва бу гоёта ташвишли ҳолдир.

Давоми иккинчи саҳифада.

АДАБИЁТГА ЮКСАК ЭЪТИБОР

Адабиёт – миллият маънавиятининг кўзгуси. Ҳар бир халқнинг миллий маданияти ва маънавияти бобида эришган ютуқларига қараб, ўша халқнинг маънавиятига баҳо берилади. Бу борада халқимизни Яратганнинг ўзи сийлаган десак муболага бўлмайди. Биргина ҳазрат Навоий бобомизнинг, улуг зот яратган бекиёс шеърини ва турли жанрдаги асарларнинг оламшумул довруғи, Бобур Мирзонинг ўттизга қадар тарихий воқеалар баёнига бағишланган "Бобурнома"си, ўтмишда яшаб ўтган ўнлаб ва XX–XXI асрдаги юзлаб замондош адибу шоирларимизнинг бетакрор ижодини тилга оладиган бўлсак, миллий адабиётимизнинг буй-басти кўз олдимизда бетимсол Эверест чўққиларидек юксакликда намоян бўлади.

Бугуннинг гапи

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғидаги Шоирлар хийбонида бир гуруҳ ижодкорлар билан учрашувда айтиб ўтган қимматли фикр-мулоҳазалар эса, адабиётимиз доврғини оламга ёйиш, ёш авлоднинг интеллектуал салоҳиятини юксалтириш, ёшлар ўртасида китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини шакллантириш, таълим муассасаларини бадиий, маърифий, илмий-оммабоп ва тарбиявий адабиётлар билан таъминлашни кучайтириш бўйича ҳуқуқат микёсида кўрсатилаётган алоҳида эътиборнинг юксак намунаси бўлди. Учрашувда бу масканни янада обод этиш, ватандошларимизни, айниқса, ёшларни китобга, китобхонликка яқиндан ошно қилиш, уларни ўзбек адабиёти, машҳур адибларимиз ҳаёти ва ижоди билан яқиндан таништириш учун бу даргоҳга мунтазам жалб этиш ҳақида сўз борди.

"Шоирлар хийбони шундай маскан бўлиши керакки, шоирларимизнинг шеърлари бу ерда мунтазам жаранглаб туриши зарур. Шеърини ошно бўлган инсон асло кам бўлмайди", деди давлатимиз раҳбари. Учрашувда юртимиздаги барча маданий муассасаларда шеърхонлик кечалари ўтказиш, ёшларнинг бундай учрашувларда фаол иштирокини таъминлаш мақсадга мувофиқ эканлиги қайд этилди.

Кўйида Президентимизнинг Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғидаги Шоирлар хийбонида бир гуруҳ адиблар билан учрашувда айтган қимматли ва керакли таклифлари юзасидан таниқли ижодкорларимизни тўлқинлантирган фикр-мулоҳазалар билан танишасиз.

ЯХШИЛИККА ЧОРЛАСИН

Ҳаётимизнинг барча соҳаларида янги гоя, янгича фикрлаш, янги чуқур инсонпарварлик қарор топтомоқда. Бу — Бош қонунимиздаги инсон қадр-қиммати ҳар нарсадан азиз, деган тамойилнинг мазмун-моҳиятига мувофиқ. Бу — Биринчи Президентимиз Исрол Каримов ташаббуси билан яратилган тараққиётимизнинг "Ўзбек модели"га тўла мос. Йилимизнинг "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" дея номланишида ҳам шу эзгу гоя мужассам.

Дарвоқе, ҳар бир инсон ҳақида ўйлаш давлат ва жамиятнинг етуқлик палласида эканидан далolat. Етуқлик йўлига чиқиб олган давлат ўзига, ўз фуқароларининг салоҳияти ва имкониятларига ишонди. Муаммолардан чўчимади. Бугун ҳар бир ишмизда ана шундай ишонч ва, табиийки, мазкур ҳолатга хос талабчанлик ва қатъий интизом, энг муҳими, мантқиқий изчиллик яққол намоян бўлиб турибди.

Қарангки, ҳаётдаги муаммони аниқлаш ва ҳал этишдан кўра одамлар кўнглига йўл топиш, уларнинг муддао ва мақсадларини ҳис этиш аҳамиятлироқ экан. Муаммо ҳеч қачон туғанган эмас. Ҳаёт парадокси ўзи шундан иборатки, ютуқлар

муаммоларни янада тиниқроқ кўрсатади. Лекин одамлар кўнглини англаш, уларнинг иззатини жойига қўйиш, рози қилиш, улар қалбидagi яратувчилик бўлоқларининг кўзини очиб юбориш, яъни ҳар бир одамнинг ўзи яратувчи, ўзи бунёдкор эканлиги, Президентимиз таъбири билан айтганда, ишонтириш, инонттириш — муҳимроқ экан. Шундагина ҳар қандай муаммони ҳал этиш учун одамларнинг ўзида интилиш-иштиёқ, қучқудрат, имконият юзага келади.

Холбуки, ишонтириш учун ҳам, ишончи учун ҳам инсон, энг аввало, фикрлаши, айнаи бир пайтда фикрлаётганини ҳис этиши лозим. Бу нодир икки хусусиятини одам боласи табиатида китоб, фақат китоб тарбиялайди. Яъни, илмий-оммабоп китоблар ақлни пешласа, бадиий адабиёт кўнглини поклайди. Гап бу ўринда юксак бадиий савияда битилган асарлар ҳақида, албатта. Яхши китоб, фақат яхши китоб фикримизни улғайтиради, қалбимизни нурга тўлдирди, дунёқарошимизни кенгайтиради. Энг муҳими, одамийликка ўргатади.

Давоми иккинчи саҳифада.

9 феврал — буюк мутафаккир шоиримиз Алишер НАВОИЙ туғилган кун ЭЛГА НАФ КЕЛТИРИШ САОДАТДИР

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғида 9 феврал кун буюк бобомиз таваллудининг 576 йиллигига бағишланган анъанавий тадбир бўлиб ўтди.

Шу муносабат билан мазкур боққа турли вазирлик ва идоралар, ижодий ва жамоат ташкилотлари, маънавият, таълим-тарбия, санъат соҳаси вакиллари, маҳалла фаоллари, талаба-ёшлар келди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси М.Аҳмедов, Будапешт университетининг туркология бўлими мудири, венгриялик навоийшунос олим Бенедек Пери, Самарқанд давлат чет тиллар институти ўқитувчиси Динора Султонова ва бошқалар Алишер Навоий адабиёт, маънавият ва маърифат, тилшунослик равнақиға улкан ҳисса қўшган серкирра ижодкор сифатида жахон

олимлари томонидан катта қизиқиш билан ўрганилаётганини таъкидлади.

Биринчи Президентимиз Исрол Каримов асос солган миллий ўзликни англаш, халқимиз, айниқса, ёш авлод маънавиятини юксалтириш, инсон омилига устувор аҳамият қаратиш борасидаги эзгу саъй-ҳаракатлар бугунги кунда изчил давом эттирилмоқда. Бу жиҳатлар буюк аждодларимизнинг бой маънавий меросини ўрганиш, кўз қорачидек асраб-авайлаш, бу йўналишда мукаммал тадқиқотлар олиб бориш, бебаҳо ижодидан халқимизни баҳраманд этишда яққол намоян бўлмоқда.

Навоий деганда ҳар биримизнинг қалбимиз чекисиз фахру ифтихорга тўлади. Юртимизда ул зот ижодини пухта ўрганиш, асарларини қайта ва қайта, тўлиқ нашр этиш, уларда улугланган гоёлардан ёш авлод тарбиясида кенг фойдаланиш юзасидан тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетининг ташкил этилгани миллий маънавиятимизни юксалтиришда, она тилимиз ва адабиётимизни янада ривожлантиришда, шоир меросидан халқимизни кенгроқ баҳраманд этишда янги имкониятлар очмоқда.

Давоми иккинчи саҳифада.

14 феврал — Заҳириддин Муҳаммад БОБУР таваллуд тошган кун БОБУР ДЕВОНИНИНГ САҲИҲ МАТНИ БОРМИ?

XX асрда яратилган адабиётимиз тарихида дастлаб: "(Бобур) иккита девон тузиб, бирида ўзбек тилидаги, иккинчисида форс-тожик тилидаги шеърларини тўплайди" (Н. Маллаев. Ўзбек адабиёти тарихи. 1963) дейилса, кейинроқ: "Бобур ўзининг лирик меросини икки девонга тўплагани, булардан бири 1519 йилда Кобулда тартиб берилиб, уни шартли тарзда Кобул девони деб атасак, иккинчиси Ҳиндистонда 1528-1529 йилларда тузилган бўлиб, уни олима С. Азимжоновна Бобурнинг "Ҳинд девони" тарзида номлади ва нашр эттирди. Аммо Кобул девони ҳозирча номаълум бўлиб қолмоқда" (Ўзбек адабиёти тарихи. 3-жилд. 1978) дея таъкидланади.

Шу тарзда адабиётшунослигимизда Бобурнинг икки девон тузилганлиги ҳақида "ғалати машҳур" пайдо бўлган. То ҳануз адабиёт дарсликларидида бу такрорланиб келади. Аслида, устоз олимларнинг гапларида бироз жон бор. Фақат...

Келинг, бир бошдан сўзлайлик. "Бобурнома"

Тадқиқот, ахборот

нинг бир ўрнида муаллиф Самарқанд ҳокими "Фўлод Султонга девонимни йибордим", деб ёзади. Бу воқеа 1520 йилга тўғри келади. Шунга кўра, Бобур ўз девонини шу вақтда тузган, дейиш ҳам мумкин. Лекин кейинчалик битган яна бир рубоийсида у:

Девонима не рабут не тартибедур, Не жадвалу не лавҳу не таърибедур — дея махсус таъкидлайди.

Демак, Бобур ўз шеърий тўпламини анъанавий мумтоз девончилик қолиғига батамом солишга улгурмаган ва ҳозиргача унинг мукаммал де-

вони кўлэмаси маълум эмас. Ҳақиқатан ҳам, Бобур девонининг кўлэмалари нечта? Қай бири тўла ва саҳиҳ матнга эга?

Шоир шеърини ўрганиш ва тарғиб этишга муносиб ҳисса қўшган олимларнинг хулосалари эса йиллар оша турлича бўлиб келган. Жумладан, Д.Росс бир, Ф.Кўпрули, А.Самойлович ва А.Қаюмов икки, С.Ҳасанов тўрт, Ш.Ёрқин беш ва Б.Южел олти нусхаси ҳақида маълумот берган.

Энг сўнгги тадқиқотларга кўра, дунё китоб хазиналарида сақланаётган Бобур девони кўлэма нусхаларининг адади ўнга эканлиги маълум бўлмоқда. (Шулардан тўққизтаси ҳақида "Заҳириддин Муҳаммад Бобур энциклопедияси"да хабар берганимиз.)

Давоми тўртинчи саҳифада.

КИТОБХОНЛИК

Агарда бизнинг газетамизни мунтазам ўқиб борсангиз, бунга ҳам қаноат қилмай йил давомида обува бўлиб, ҳафта-тигимизни ҳар ҳафта олиб турсангиз — энг янги, яхши ва қизиқарли, энг муҳими, фарзандларингиз бахту қамоллига яқин қўмақлаш ва маънавий мададкор бўлгувчи керакли китобларнинг нашр қилинганидан ўз вақтида хабардор бўласиз.

оляпсанми?» деб сўроққа тутаётгандай бўлади.

Бу саволларга жавоб бериш осонмас. Аммо, шарт! Айниқса, бугун — юртимизда адабиётга, китобхонликка улкан эътибор берилаётган, Юрт раҳбарининг шахсан ўзи бу масалани кун тартибига қўяётган бир пайтда ҳар бир ижодкор ўз-ўзини тафтиш қилиши, «Бу эзгу жараёнда ўрним, қўшаётган ҳиссам қандай бўлпти?» деган саволга жавоб бериши лозим.

Феврал ойининг учинчи кун шундай ўйлар оғушида «Миллий боғ»га қадам қўярканмиз, ҳажжонимиз ҳар қачонгидан ҳам баландроқ эди. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг биз билан адабиёт, китобхонлик ривожига ҳақида фикр алмашишга келгани кўнглимизга чекисиз қувонч, ёруғлик бағишлади.

— Агар сизлар қўллаб-қувватласангиз, бу ерда Ўзбек адабиёти бўстонини ташкил қилмоқчимиз, — деди Юртбошимиз. — Бу масканга келган ҳар бир инсон маънавият оламига кириб қолгандай бўлсин. Бу ерда китобдан ҳам кўра кўпроқ маънавий озиқ, руҳий қувват олсин.

Давоми иккинчи саҳифада.

ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ УЧУН АВВАЛО УНИНГ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИ, ОСУДА ВА ФАРОВОН ҲАЁТИ ҲИМОЯ ҚИЛИНМОҒИ КЕРАК

Бошланиши биринчи саҳифада.

Президентимиз таъкидлаганидек, ички ишлар органлари фаолиятига баҳо беришда жинойишларни одилона ва сифатли тергов қилиш, шахннинг жинойи қилинмишига муносиб, адолатли ҳуқуқий баҳо бериш муҳим ўрин тутди. Лекин тергов идоралари ихтиёрида қисқа муддатда тезкор қонуний қарорлар қабул қилиш имконияти мавжуд эканига қарамай, қўшимча суриштирув ёки тергов ҳаракатлари талаб этилмайдиган материаллар бўйича асоссиз равишда муддатни узайтириш, чўзиш, фуқароларни сарсон қилиш каби салбий амалиёт ҳамон учрамоқда.

Шавкат Мирзиёев тергов ва айблал билан чекланмай, жиноятларнинг келиб чиқиш сабаблари, уларнинг шарт-шароит ва омилини ўрганиш, профилактика мақсадида ҳар бир жиноят тафсилотларини ички ишлар органлари раҳбарлари, профилактика инспекторлари ва маҳалла фаоллари иштирокида чуқур таҳлил қилиш зарурлигини таъкидлади.

Яна бир ташвишли ҳолат: ҳориждаги фуқароларимизнинг аксарияти ишлаш мақсадида юртимиздан кетган, лекин уларнинг айримлари турли диний-экстремистик оқимлар таъсирига тушиб қолмоқда. Чет элга иш қидириб кетган фуқароларни аниқлаш ва қайтариш, маҳалла раислари, маънавият-маърифат марказлари, имом-хатиблар, диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилар билан ҳамкорликда аҳоли орасида диний экстремизмнинг салбий оқибатларини тарғиб қилиш борасидаги ишлар замон талаби даражасида эмас.

Давлатимиз раҳбари ҳафтанинг пайшанба кунини жиноятчиликнинг олдини олиш ва профилактика кунини, деб эълон қилишни тақриф этди. Шу кун ҳудудлар прокурорлари ва ички ишлар бошқармалари бошлиқлари маҳаллий телеканалларда чиқишлар қилиб, содир этилган жиноятлар, уларнинг келиб чиқиш сабаблари, олдини олиш бўйича тадбирлар ва профилактикаси ҳақида ахборот беради.

Ёшлар ва аёллар жиноятчилиги борасидаги аҳоли ҳам кишини ташвишга солмай қўймайди. Масалан, 2016 йилда академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқувчилари мингдан зиёд жиноятга қўл ургани, умумий жиноятларнинг олтинчидан биттасини хотин-қизлар содир этгани афсусланарлиқдир. Бунинг асосий сабабларидан бири ўрта махсус билим юртларида ўқувчиларнинг давомати тушиб кетгани, бу ҳолни ўрганиш ва назорат қилиш бўйича мукамал тизим яратилмаганидир.

Йигилишда милиция таянч пунктлари инфратузилмасини такомиллаштириш, профилактика инспекторларининг турмуш шароитини яхшилаш, ички ишлар органлари тизимини комплекс ислоҳ қилиш, унинг таркибий тузилмаларини оптималлаштириш масалалари кўриб чиқилди. Ички ишлар вазирлигининг ташкилий тузилмалари танқидий нўқтани назардан таҳлил қилинди.

Мамлакатимизда тадбиркорлар ҳуқуқини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор берилмоқда. Президентимиз Шавкат Мирзиёев ички ишлар органларининг тадбиркорлар фаолиятига қонунга ҳилоф равишда аралашши ёки тўсқинлик қилиши каби ҳолатларга батамом чек қўйиш зарурлигини алоҳида таъкидлади. Мурожаатлар билан ишлаш тизимини тубдан такомиллаштириш ички ишлар идораларининг энг долзарб вазифаларидан биридир. Шу боис фуқаролар билан муносабатларни тубдан қайта қўриб чиқиш, одамлар билан доимий мулоқотни йўлга қўйиш, халқ билан ҳамнафас бўлиб яшаш ва инсон манфаатларидан келиб чиқиб ишлаш лозим, деди давлатимиз раҳбари.

Йигилишда ички ишлар вазيري А.Азизов, Тошкент шаҳар ва вилоятлар ҳокимлари, ички ишлар бошқармалари бошлиқларининг ахборотлари эшитилди. Президентимиз Шавкат Мирзиёев танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик ҳодисаси бўлиб қолиши, муаммоларни кабинетда ўтириб эмас, балки халқ орасида юриб аниқлаш ва уларнинг ечимини топишга қаратиш, яқиний натижа учун раҳбарларнинг шахсий жавобгарлигини ошириш, фуқаролар мурожаатларини қисқа муддатларда ҳал қилиш, ишда аниқ тартиб ва қатъий интизом ўрнатиш, соҳани малакали кадрлар билан таъминлаш, ишдаги ҳар қандай салбий ҳолатларнинг олдини олиш ва бундай иллатлар илдизини қуритиш – ички ишлар органларининг устувор вазифаси эканини алоҳида таъкидлади.

Мутасадди раҳбарларга фуқароларнинг ҳар бир мурожаати эътиборсиз қолмайдиган тизим яратиш, хизматга муносабатни тубдан ўзгартириш, жиноят тафсилотларини муҳокама қилиш механизмини шакллантириш, ички ишлар органларининг халқ вакиллари олдида ҳисобот бериш тизимини йўлга қўйиш орқали уларнинг фаолияти устидан жамоатчилик назоратини кучайтириш юзасидан тегишли топшириқлар берилди.

Президентимиз ички ишлар органлари қўйи бўлинмалари, милиция таянч пунктлари ва профилактика инспекторлари фаолияти самардорлигини ошириш, ички ишлар бўлимлари фаолиятини рейтинг орқали баҳолаш тизимини жорий этиш, ёшлар содир этаятган жиноятларни чуқур таҳлил қилиб, уларнинг сабаби ва келиб чиқишига замин яратувчи шарт-шароитларни аниқлаш, барча таълим муассасаларига профилактика инспекторларини бириктириб, улар кундалик иш фаолиятини таълим муассасаларидан бошланиш амалиётга татбиқ этиш масалалари бўйича тавсиялар берди.

Шавкат Мирзиёев профилактика инспекторлари малакасини ошириш бўйича тизим яратиш кераклигига алоҳида эътибор қаратди. Шу мақсадда ички ишлар вазирлиги академияси ва вилоятлардаги олий ўқув юрталари билан ҳамкорликда махсус курслар ташкил этиш зарурлиги таъкидланди.

Давлатимиз раҳбари экстремизм, терроризм ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш масалалари юзасидан тегишли муносабатларга аниқ топшириқлар берди. Мажлисда ички ишлар органларининг ҳар бир ходими билдирилган фикрлардан тегишли ҳулоса чиқариб, мамлакатимизда ҳукм сураётган тинчлик-осойишталикни янада мустаҳкамлаш, жамоат тартибини сақлаш, ҳар бир оила, ҳар бир инсон, маҳалла ҳавфсизлигини таъминлашдек мураккаб, айна вақтда шарафли вазифани бажариш учун бор билим ва салоҳияти, куч-ғайратини сафарбар этиши лозимлиги таъкидланди.

ЎЗА

ЭЛГА НАФ КЕЛТИРИШ САОДАТДИР

Бошланиши биринчи саҳифада.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг одамлар орзу-умидларига елкадош бўлиш, миллий адабиётимизга ҳамхўрлик ва эътибор кўрсатиш, Миллий бонни янада обод этиш ва бу масканни чинакам адабиёт, маънавият масканига айлантириш борасидаги эзгу ташаббуслари Навоий асарларида улуғланган ҳаётбахш гоёлар билан ҳаммагандир.

Эл-юртга наф келтиришнинг олий саодат деб билган Алишер Навоийнинг инсонийлик, халқпарварлик, тинчлик ва осойишталик тараннум этилган асарлари дунёнинг қўлаб тилларига таржима қилинган ва бу эзгу иш давом этмоқда.

Тадбирда Навоий газалларидан намуналар ўзбек ва инглиз тилларида ўқилди. Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими, танқидчи шoir Мирпўлат Мирзо мутафаккир бобомизга бағишланган «Навоийга эҳтиром» шेरини ўқиди. «Нихол» мукофоти совриндори Илб Аббасов ижросида шoir газаллари билан қуйланувчи ашулалар ижро этилди.

Анжуман иштирокчилари Алишер

Н.УСМОНОВА, ЎЗА мухбири

Бошланиши биринчи саҳифада.

Президентимиз гоёсига қўра, китоб мутолаасидан асосий мақсад маънавий комилликка эришишдан иборат. Адабиёт чинакам маънода халқимиз маънавиятига, Ватанимиз манфаатларига хизмат қилсин. Шундагина ижтимоий-иқтисодий тараққийда кутилган самараларга эришиш мумкин.

Аниқ мақсад, пиरोвард натижа сари йўналтирилган битмас-туганмас ғайрат-шижоат, Ватан манфаатлари йўлида фидойилик ва жасорат, оқ ювиб, оқ тараган она халқига нисбатан меҳр, садоқат, ҳар бир фуқаро эҳтиёжига эътибор, юксак инсонпарварлик, ҳар ишда адолат мезонига қатъий риоя этиш – булар бугунги кун етакчисига хос фазилатлардир.

Мен Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг атоқли олимлар билан ўтказган суҳбати ва китоб мутолааси ҳамда китобхонликка бўлган юксак эътибори замирида халқ билан мулоқот гоёсига дахлдор мантиқий изчилликни қўраман. Юртбошимизнинг Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий боғидаги адиллар хиёбонида бир гуруҳ ижодкорлар билан ўтказган мулоқоти ана шу тамойилларга асослангани билан аҳамиятлидир. Ўша кун эрталабдан тинмаётган қор паға-паға ўйнаб ёғар, бамисоли Парвардигор марҳамат кўрсатиб, улуг меҳмонлар пойига оппоқ пояндоз ёзаётгандек эди.

САДОҚАТ ГУЛШАНИ

Бошланиши биринчи саҳифада.

Президентимиз ташаббуси билан барпо этиладиган янги мажмуада эса буюк шоирларимиз, адибларимизнинг мумтоз китоблари, таржима ҳоли билан яқиндан танишиш, уларнинг овозларини эшитиш, фаолияти билан боғлиқ тарихий лавҳалар, асарлари асосида ишланган спектаклар, кинофилмлардан намуналар кўриш, мумтоз ва замонавий кўшиқлардан баҳраманд бўлиш имконияти яратилди. Яъни, бу ерга келган одам маънавиятнинг куч-қудратини юракдан ҳис этиб, шундай халққа, Ватанга дахлдорлигидан кўкси гурुरга тўлиб яшайдиган бўлади. Аслида Миллий боғнинг асосий вазифаси ҳам шу: халқимизнинг қалбини, юрагини, миллий руҳини намонавон этиш, миллий гуруҳ тарбия-

Бошланиши биринчи саҳифада.

Бунинг учун нима лозим бўлса, қилайлик. Шеърхонликка мўлжалланган кичик сахналар бўлсин, машхур шоирларимизнинг шеърлари замонавий технологиялар ёрдамида жаранглаб турсин, махсус лавҳаларда ижодкорларнинг ҳаёти ва ижоди ҳақидаги маълумотлар ахс этсин, бошқа адибларнинг ҳам ҳайкалларини ўрнатаялик... Масалан, семимли шоиримиз Мухаммад Юсуфнинг Андижонда ҳайкали бўлгани яхши, лекин ҳамшиша ҳам у ёққа боришга вақт, имкон бўлмайди, шоир ҳайкали шу ерда ҳам бўлса қандай яхши. Бошқа адибларнинг ҳам сиймоларини яратаялик. Керак бўлса, бу ерда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг махсус қароргоҳи бўлсин. Уюшма аъзолари катта-кичик тадбирларни шу ерда ўтказсин. Бир сўз билан айтганда, бу жой барча адабиёт мухлислари мунтазам равишда келадиган, зиёрат қиладиган қутлуғ масканга айланиши зарур!

Бошланиши биринчи саҳифада.

Мен яшаётган қишлоқ шаҳар марказидан анча олисда жойлашган. Тўрт томони тоғу тош билан ўралган бу масканнинг номи ҳам ўзига хос — Қўйтош. Ёшим саксондан ошди. Мана шу қишлоқдаги мактабда она тили ва адабиёт фанидан қирқ йилдан зиёд сабоқ бердим. Ўқувчилар кўнглида адабиётга, китобга меҳр уйғотишда "Ўзбекистон адабиёт ва санъати" газетасининг ҳам алоҳида ўрни бор. Ҳозир ҳам газета энг яқин ҳамроҳимга айланган. 2016 йилнинг декабр ойида Ўзбекистон халқ шoirи, кўрсатма берган Эркин Воҳидов ҳақида чоп этилган хотиралар, ёдномалар мени талабалар оқимига қайтаргандек бўлди.

Ахир, буюк мутафаккир ва улуг шoir бобомиз ҳам ҳар гаҳар сўзи, ҳар нодир сатри, ҳар бир буюк асари билан инсонларни покликка, меҳру оқибатга, эзгулик ва яхшиликка қорламаган эдимми?

Президентимиз мулоқот чоғида улуг бобомиз ижодининг ана шу хизматларига алоҳида эътибор қаратди. Бу фикрлар канадалик навоийшунос Гарри Диккиннинг муҳим бир гапини ёдимга солди. У "Кўнгил боғининг боғбони" ("ЎЗАС", 2013 йил,

ЯХШИЛИККА ЧОРЛАСИН

8-феврал) мақоласида "Нега дунёимиз Алишер Навоийдек шоирларга муҳтож?" деган саволни кўяр экан, шундай деб ёзган эди: "Мен Шарқ адабиётида толган, руҳонияти буюк шоирлардан бири Алишер Навоийдир. Биз Навоийдек шоирларни ўз тилимизда кўпроқ сўзлашлари ва кишиларнинг улардан кўпроқ нарсаларни ўрганишларига муҳтожми?"

Президентимиз гоёларига қўра, Миллий боғимиз Адабиёт бўстонида, Адабиёт боғига айланиши лозим. Бу ерда Хамид Олимжон, Зулфия, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Мухаммад Юсуф каби шоирларимизнинг ҳайкаллари қад ростлайди.

Бир тасаввур килинг-а! Ҳар ҳайкал ёнидаги махсус лавҳаларда турли бадий китоблар териб қўйилган бўлса, мульти-медиа орқали адиб ва шоирларига

сига хизмат қилиш, хорижлик меҳмонлар учун эса элу юртимизнинг маънавий бойликларини кенг танитишдан иборат. Бу ташаббус шуни ҳам кўрсатмоқда, Президентимиз барча соҳалар каби маънавий ҳаётимизни ривожлантиришда бугунги тараққиёт талабларидан келиб чиққан ҳолда, амалий ишларга, одамларимиз, ёшларимиз маънавиятга, унинг ажралмас қисми бўлган бадий адабиёт, санъат ва маданиятга яқин бўлишига катта эътибор бермоқда.

Бу муҳташам тақлиф, ташаббусдан юрагимиз яшнаб кетди. Мамлакатимиз пойтахти – азим Тошкентнинг қоқ юрағида Адабиёт бўстони ташкил этилса! Миллат маънавиятини шакллантирган улуг адибларнинг сиймолари бу ерда жамулам бўлса! Гуё улар ҳазрат Навоий бошчилигида

МАЪНАВИЯТ БЎСТОНИДА

улкан адабий анжуманга йиғилгандай, биз — авлодларга ўлмас қадриятлардан сабоқ бериб турса! Бир сўз билан айтганда, давлатимиз сиёсати, миллий гоё негизида адабиётга эҳтиром тўйғуси балки турса, ижод ахли учун бундан катта эътибор, бахт борми!

Айниқса, бугун замин турфоса талотўп ичида, ҳар хил зиддиятлар қуршоғида турган бир паллада, дунёнинг қўлаб мамлакатларида болалар қўлига китоб эмас, қурол тутилаётган бир пайтда эзгулик, инсоний фазилатлар тимсоли бўлган Китоб ва унинг ижодкорла-

Муносабат

Яқинда газетадан яна бир янгиликни ўқиб бошим осмонга етди. Юртбошимизнинг "Иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендияларни тўлаш механизмининг такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори биз каби чекка қишлоқларда яшайдиган аҳоли учун ҳам қўп қулайликлар яратди. Пенсияларни тўлаш ҳеч қандай тартибсиз, нақд пул тарзида амалга оширилиши, ҳар ойнинг 27-санасидан кечиктирмай тўланиши таъминланиши барчамизнинг мушуқулликларимизни осон қилиши шубҳасиз. Чунки қарор шарҳида таъкидланганидек, мен яшайдиган олис ҳудудларда тўлов терминаллари ва

банк аппаратлари тизими етарли даражада ривожланмаган. Невараларим орасида талабалари ҳам бор. Қарорнинг тегишли бандида кўрсатиб ўтилганидек, стипендия тўлаш 50 фоиздан кам бўлмаган миқдорда нақд шаклда амалга оширилган. Қолаверса, мен ҳам энди невараларимнинг ўқиш учун харажатлари, йўлқирасига ҳисса қўша олам.

Шу ёшгача жуда кўп нарқликлардан бўлади базан. Орзуларимиз кўп бўлгану етишолмаганимиз. Ҳаракат қилмаганимиз учун эмас, имконият, шарт-шароитлар бўлмагани учун ҳам орзуларимиз орзулигича қолиб кетди. Ҳатто ўқитувчи бўлиб ишлаб юрган кезларим

мактабимиздаги шароитлар ҳаминқадар эди. Мана бугун ҳаммаси бошқарча. Биламанки, невараларим, эвараларим, ҳуллас биздан кейинги авлод завқ-шавққа тўла ёшлигини фахрлидан ёшлашади. Чунки ҳаётимиз кундан-кунга фаровон бўлиб бормоқда. Халқнинг оғирини енгил қилаётган, халқларидан рози бўлиб яшаш учун барча қулайликларни яратаятган фидойи инсонлар бор экан, қўлларимиз доимо дуода.

Ҳазрат Навоий бобомиз айтганидек: **Халқ аро яхшироқ, делинг, кимдур? Эшитиб, айла шубҳа рафъ андин. Яхшироқ был ани улус ароким, Етса кўпрак улусқа нафъ андин.**

Маҳмуд ШОМИРЗАЕВ, Жиззах вилояти, Галлаорол тумани

Маҳмуд ШОМИРЗАЕВ, Жиззах вилояти, Галлаорол тумани

Маҳмуд ШОМИРЗАЕВ, Жиззах вилояти, Галлаорол тумани

ЭЛ ИШОНЧИ — ЭЛ ҚУВОНЧИ

Давлатимиз раҳбарининг Қорақалпоғистон Республикасига ташрифи барчамизнинг кўнглимизни тоғдек кўтарди. Мамлакатимизнинг барча ҳудудлари каби Қорақалпоғистонда ҳам кенг қўламли бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Нуқус шахрида кўп қаватли уйлар, замонавий инфратузилма объектлари барпо этилмоқда, ижтимоий-иқтисодий ривожланиш жадал суръатларда бормоқда. Президентимиз Нуқус шахрида қуриладиган, йилгига 8 минг тонна полиэтилен қувур, қадоқлаш маҳсулотлари ишлаб чиқариш режалаштирилган полимер маҳсулотлари заводи ва мазкур қорхона билан ёнма-ён барпо этиладиган энергия тармоғи маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган завод лойиҳаси билан танишиб, мамлакатимиз иқтисодиёти учун катта аҳамиятга эга мазкур жаммуаларнинг мустақиллигининг 26 йиллиги арафасида фойдаланишга топширилгани халқимизга муносиб байрам тўғрисида қўшимча алоҳида таъкидлади. Пудратчи ва қувувчилар билан суҳбат чоғида ушбу масъулиятли ишда улarga куч-ғайрат ва муваффақиятлар тилади.

Ибромий Юсупов номидаги иқтидорли болалар мактаби қурилиш майдонига ташриф буорган давлатимиз раҳбари мактаб биноси олдида майдон барпо этиш ва бу ерда Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ шoirи, Ўзбекистон Қаҳрамони Ибромий Юсупов ҳайкалинини ўрнатиш, мактаб базасида кичик босмахона ташкил этиб, турли адабиётларни таржима қилиб, чоп этиш лозимлигини таъкидлади адабиёт ахлига алоҳида эътибор кўрсатди.

Президентимиз ташрифи давомида янги қурилаётган объектлар, реконструкция лойиҳалари билан танишар экан, энг аввало, халқ фаровонлиги, яратилаётган шарт-шароитлар эл-юрт манфаати йўлида хизмат қилишига эътибор қаратиб, барча объектларда қўшимча қулайликлар яратиш, хизмат турларини кўпайтириш ва хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш, иш жараёнида хориж тажрибасини ўрганиш, халқро ҳамкорликни ривожлантириш, оналар ва болалар соломатлигини самарали муҳофиза қилиш бўйича тавсиялар берди.

Халқ манфаати ва унинг фаровон турмуши йўлида амалга оширилаётган бу каби кенг қўламли ишлар қорақалпоқ халқининг чексиз қувончига сабаб бўлди.

Рауаж ОТАРБАЕВ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шoir

БУЮК ДАҲОГА ТАЪЗИМ

Хазрат Алишер Навоий шеърини одам ва оламга меҳр-муҳаббат туйғуси билан сугорилган. Улуғ шоир шавқ билан ёзилган бебаҳо асарларида умр мазмуни, ҳаёт завқи, она юртга фарзандлик бахтини тараннум этади. Айни кунларда юртимиз бўйлаб улуғ шоир таваллуд санасига бағишланган учрашув ва тadbирлар бўлиб ўтмоқда.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида

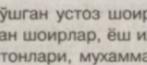
Алишер Навоий таваллудининг 576 йиллиги муносабати билан ўтказилган тadbирда ёзувчи ва шоирлар, адабиётшунос олимлар ва ёш ижодкорлар иштирок этди. Ўзбекистон халқ шоирлари Усмон Азим ва Иқбол Мирзо хазрат Навоий инсон қалбидеги нозик тебранишларни, дard-изтиробларни, эзгу туйғуларни теран илғай олиши, боқий шеърини кўнгилларга ҳамон руҳ бағишлаб тургани ҳақида фикр юритдилар. Ўзбекистон халқ шоири Омон Матжон хазрат Навоий ғазалига боғлаган мухаммасини ўқиб берди.

Маълумки, Ёзувчилар уюшмаси ва "Ижод" жамоат фонди Навоий ижодини ўрганиш, уни жаҳон миқёсида тарғиб этиш мақсадида "Хазойин ул-маоний" асарини жаҳоннинг ўн тўрт тилида нашр этиш лойиҳасини амалга оширмоқда. Рус ва ўзбек тилидаги "Хазойин ул-маоний" ва "Сокровищница мислей" ("Янги аср авлоди", 2016) китоблари байрам арафасида ўқувчилар қўлига етиб борди. Адабиётшунос олим Сувоп Мели ҳар икки нашрнинг ютуқ ва камчиликлари ҳақида гапириб, Навоий ижодини ўрганиш, тadқиқ ва таҳлил этиш бўйича тақлиф-мулоҳазаларини билдирди. Тadbирда хазрат Навоий ижодини ўқиш, ўрганиш, бебаҳо адабий меросини англашга интилиш барча давр кишилари учун фазилатга айланмоғи кераклиги таъкидланди.

"Хазрат Навоийга эхтиром" (Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2016) номли яна бир китоб ҳозирги замон адабиёти ривожига муносиб ҳисса қўшган устоз шоирлар, айни пайтда шеърини тарғиб қилаётган шоирлар, ёш ижодкорларнинг буюк мутафаккирга бағишланган шеър достонлари, мухаммасларидан тарқиб топган.

Тadbир давомида ёш ижодкорлар беназир шоирга бағишланган шеърларидан ўқишди. Йилгиланларга нашр этилган янги китоблар тақдим этилди.

Вазира ИБРОҲИМОВА

Абулла Орипов

ТАНЛАНГАН АСАРЛАР

VIII жилд

Абулла Орипов! Бу исми эшитганимизда беихтиёр "Мен нечун севаман, Ўзбекистонни?", "Тилла балиқча", "Биринчи муҳаббатим", қолаверса, "Серқуёш ҳур ўлкам, элга бахт наҳот" деб бошланувчи, барчамизни ватанпарварликка, меҳроқибатга, яхшиликка ундовчи шеърлар онгу шууримизда жаранг сочади.

Бу исм янграши билан бутун умри шеър ишқиде, ижод завқида ўтган, ўзбек адабиётининг янада юксакларга кўтарилшига улкан ҳисса қўшган Ўзбекистон Қаҳрамони, Халқ шоири кўз олдимизда гавдаланади.

Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи томонидан устоз шоиримизнинг "Танланган асарлар" тўпламининг навбатдаги VIII жилди чоп этилди. Унда А.Ориповнинг кейинги икки ярим йил ичида ёзилган руҳият ва чуқур фалсафийлик омухта бўлган янги шеърлари ўрин олган. Зукко шеърхонлар улкан шоир ижоди янги мавзулар, янги ифода воситалари билан бойиганига, давр ва халқ, шахс ва жамият, инсон ва унинг қалби, муҳаббат ва нафрат, яхшилик ва ёвузлик, самимият ва ҳасад, меҳр ва қабоҳат сингари ўлмас ва азалий мавзулар янада авж пардаларда, янги ифода воситалари орқали очиб берилганига ишонч ҳосил қилиб, янги китобдан астойдил баҳра олмақлари шубҳасиз.

Янги нашрлар

Усмон Азим

ТАНЛАНГАН АСАРЛАР I жилд

Ўзбекистон халқ шоири Усмон Азим асарлари аслида таърифга муҳтож эмас. Уни билмаган, севиб ўқимаган ёки қандай даражада бўлмасин, бирор муносабат билдирмаган ижодкор топилмаса керак. Зеро, умрини адабиётга баҳида этиб келаётган, бу йўлда тинимсиз изланган ва изланаётган шоирнинг шеърлари, насрий асарлари, драмалари инсон қалбини ифодалайди.

Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи томонидан Усмон Азимнинг "Танланган асарлар" тўпламининг I жилди чоп этилди. Унда шоирнинг "Дарс" (1986), "Сурат парчалари" (1986), "Иккинчи апрел" (1987), "Бахшиёна" (1983-2013), "Уйғониш азоби" (1991) китобларидан энг сара шеърлар ва бахшиёна қўшиқлар жамланган.

Икром Искандар

ВИСОЛ ҚУШЛАРИ

(танланган шеърлар)

Икром Искандар шеърлари қисқа ва лўнда, самимий ва фикрий тиниқлиги билан ўқувчилар диққатини тортади. У ўзининг гўзал ва оташин шеърлари билан китобхонлар кўнглидан муносиб жой олган. Шоирнинг шеърларини мутолаа қилар экансиз, у сизни ҳам ўз туйғулари, кечинмалари, ўй-фикрлари ортидан эргаштириб, шеърининг нозик ва инжа макону масканларига, ажойиб маволариро фаройиб гўшаларига етаклаб қиради. Кутилмаган яқун, ҳар бир шеърда ўзининг бировларга ўшатмасдан айтган сўзи ва хулосалари билан лол қолдиради. И.Искандарнинг "Висол қушлари" деб номланган танланган шеърлар тўплами "Ўзбекистон" нашриёт матбаа-ижодий уйида чоп этилди.

Тўпламга шоирнинг "Илк тўпламдан" (1994), "Баҳорни излайман" (1994), "Яшил хиргойи" (2010), "Фасллар оҳанги" (2013), "Шамол қўшиғи" (2015) китобларидан танлаб олинган асарлар ва "Турқумлар" деб номланган янги шеърлари киритилган.

Бошланиши бешинчи саҳифада.

XIX аср охири ва XX аср бошидаги Ўзбекистон рангтасвирининг шаклланиши ва ривожланиш тарихи баддий музейларимизда тўлиқ акс эттирилмаган бўлиб, Ўзбекистон давлат Санъат музейи, Самарқанд тарих, маданият ва санъат музейи, И.В.Савицкий номидаги Қорақалпоқ давлат санъат музейи, Ўзбекистон Баддий академиясининг замонавий ижодий маркази фаолияти мисолида бунинг гувоҳи бўлишимиз мумкин. Бу музейларда республика расмларининг XIX аср охири, XX асрнинг 80-90 йилларига қадар яратилган асарларигина мавжуд.

Бироқ, Ўзбекистон тасвирий санъати тарихида мустақиллик йиллари сифатида тарих зарварларига кирган бутун бошли бир давр (XX аср охири XXI аср боши) йирик музейларимиз коллекцияларида камдан-кам учрайди. Ижтимоий-иқтисодий муаммолар бир қадар кўпроқ бўлган ўтиш даври учун санъат асарларини сотиб олиш қийин масала бўлса-да, ана шу бўшлиқни тўлдириш мақсадида бу масъулиятли вазифани Миллий банк қошидаги Ўзбекистон Тасвирий санъат галереяси ўз зиммасига олиб, Марказий Осиёда биринчи миллий галерея тизимини яратди. Галереяда нафақат мамлакатимиз замонавий тасвирий санъатидаги қарама-қаршиликларга, ижодий эркинликларга бой давр намуналари, шуниқандек XX асрдан бошлаб юртимиз тасвирий санъати ривожига самарали ҳисса қўшган буюк устозлар асарлари ҳам катта қизиқиш билан тўпланди. Мазкур асарлар, аввало, баддий қиймати, рангтасвир маҳорати билан аҳамиятлидир. Шу тариқа Ўзбекистон тасвирий санъатининг барча йўналишлари ва даврлари ҳисобга олинган галерея коллекцияси вужудга келди. Асримизнинг 20-40 йилларида мамлакатимизда яшаб ижод қилган А.Волков, У.Тансиқбоев, В.Уфимцев, Л.Бура, В.Еремян, Н.Кашина, Н.Қарахан, З.Ковалевская, М.Кураин, М.Новиков, В.Рожественский, С.Калибанов каби истеъдодли расмолар асарлари коллекциянинг каттагина қисmini ташкил этади. Бутун бир давр ўз ифодасини

топган асарлар муаллифлари Ўзбекистонда реалистик тасвирий санъат пайдо бўла бошлаган даврда ижод қилгани билан қадрлидир.

Ижодий фаолиятини ўтган асрнинг 50-йилларида бошлаган расмолар асарлари ҳам катта аҳамиятга эга. Жонажон ўлкамиз ва курраи заминнинг гаройиб манзаралари, оддий меҳнатқашлар ва мамлакатимиздаги атоқли кишиларнинг серифода портретлари, тарихий ва маиший мавзулардаги асарларидан иборат бу ижод намуналарини етук реализм асарла-

мояндаларидир.

Етмишинчи йилларда расмолар ижодида новаторлик ҳамда индивидуал ифода воситаларини излаш тамойиллари янада ривожланди. Ш.Абдурашидов, В.Ожонов, Б.Жалолов, Г.Бойматов, М.Абдуллаев, Ж.Умарбеков, А.Мирзаев, Л.Иброҳимов, В.Икромжонов, З.Саиджонов, А.Крикис, В.Раҳмонов, О.Галицкая каби расмолар ижоди бунга мисол бўла олади. Бу авлод расмолари ижоди шуниси билан қизиқарлики,

1991 1991 2017

этиборга олиниб, галереянинг замонавий музей ишини юритиш талабларига тўлиқ жавоб берувчи янги биноси қад кўтарган эди. 2004 йил 10 сентябрдан Ўзмиллийбанк суратлар галереяси алоҳида қурилган биного ажралиб чиқди ва "Ўзбекистон Тасвирий санъат галереяси" сифатида фаолият юрита бошлади. Мазкур галерея бизнеси ён-атрофдаги

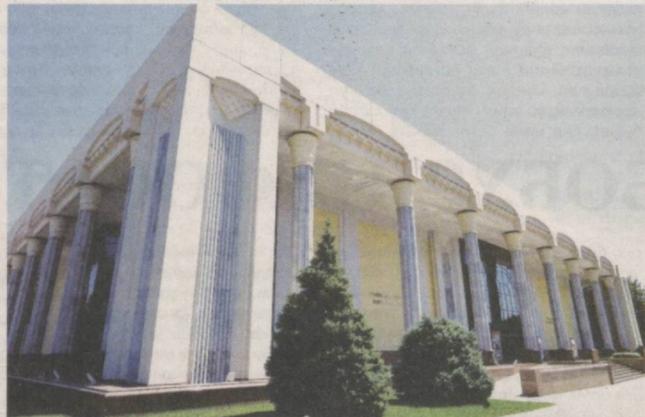
бинолар қурилиши ҳисобига икки қаватли қилиб лойиҳалаштирилган. Бинонинг ташқи кўриниши шарҳона ечимда ва маҳобатли услубда қурилган. Катта бўлмаган текис ойналар билан уйғунлашган бино деворларига музей образини бермоқда. Булар ташкилотнинг асосий талаби бўлиб, экспонатларни баддий ҳис қилиш учун фазовий муҳит яратиш имкониятини беради. Галерея интерьери айлана шаклда бўлиб, у усталаримиз томонидан миллий услубда бажарилган, ганч ўймакорлиги билан безатилган гумбаз билан қопланган. Марказида ўрнатилган индивидуал лойиҳа асосида тайёрланган қандил алоҳида санъат асарлари сифатида қимматлидир. Жаҳон андозаларига тўлиқ жавоб берувчи, чет элда ишлаб чиқарилган, охириги техника жиҳозлари билан таъминланган бундай галерея ҳозирча Марказий Осиёда ягона.

Ун икки йилдан буён фаолият юритиб келаётган ушбу масканда республика ва жаҳон миқёсида турли кўргазмалар ўтказилиб, унга миллионлаб мухлислар ташриф буюрди. Бу ўз ўрнида республикаимизда содир бўлаётган баддий ва ижодий жараёнларга жамиятдаги улкан қизиқишнинг ёрқин далили. Бундай қизиқишнинг янада орттишига, мамлакатимиз маданий ҳаёти янада ранг-баранг бўлиши ва юксак даражага кўтарилишига хизмат қилиш галерея фаолиятининг асосидир.

"Ўзмиллийбанк" матбуот хизмати

т — тижорат материали

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЯГОНА

ри сирасига киритиш мумкин. Ушбу авлод мўйқалам усталаридан А.Абдуллаев, Р.Аҳмедов, Ч.Аҳмаров, Р.Тимуров, М.Қўзибоев, Л.Резников, З.Иноғомов, П.Мордовинцев, В.Петров кабиларни санаб ўтиш жоиз.

1960-йилларда реалистик тасвирий санъат ривожига янги тамойиллар пайдо бўла бошлади. Бу тамойиллар "янги тўлқин" расмоларининг рангтасвир, шакллар ва пластикани уйғунлаштириш, янги мавзуларни ҳамда уларни санъатда ифодалаш воситаларини топиш соҳасидаги дади тажрибаларида ўз ифодасини топди. В.Волков, Ю.Зоркин, М.Аришин, А.Ган, М.Йулдошев, Р.Чориев, Ю.Талдикин, Ю.Стрельников, В.Акудин, Т.Мухамедов, Е.Кравченко, Р.Ғалоева кабилар бу даврнинг ёрқин на-

улар жаҳон маданий меросини миллий анъаналар билан таққослаб ўзлаштириш ва англаш орқали минтақамиз мусаввирлари учун оддий бўлган мавзулар доирасини кенгайтирдилар.

1980-90 йилларда юртимиз тасвирий санъатига қўплаб ёш мусаввирлар кириб келди. Улар ижоди услубини хилма-хиллиги, халқимизнинг тарихий ва маданий ўтмишига катта қизиқиши, тасвирий санъатда такрорланмас йўналишни излаши билан ажралиб туради.

Хуллас, Тасвирий санъат галереяси ўзида барча даврларни қамраб олган бой маданий меросга эга бўлди. Ҳозирда галерея музейлар тизимининг бир тармоғидир. Тасвирий санъатнинг мамлакат ривожига тутатган ҳиссаси

ТОЛМАС ИЖОДКОР

Чағонийён тарихи Қанг давлати тарихидан кекса бўлса кекса, лекин ёш эмас. Бунга академик Э.Ртвеладзе, тарих фанлари номзоди Баҳодир Турғунов, унинг устози академик Г.Пугаченкова ва бошқа қадимшунслар томонидан Денов худудидаги тепаликлардан излаб топилган тарихий қадриятлар гувоҳ. Академик Э.Ртвеладзе бежиз Денов 3 — 3,5 минг йиллик тарихга эга, деб ёзмаган. Энг муҳими, археологлар меҳнати, аҳволдан кўз-қулоқ бўлган, улар билан шомдан оппоқ тонгача суҳбатлар қурган, юрт тарихидан илмий далилларга бой, мақтаса арзийдиган асарлар ёзган туман раҳбарларидан бири Тоштемир Турдиевдир. Мавриди келди, айта қолай: етмиш беш қовун пишигини қаршилаётган қаҳрамонимизнинг ҳар ҳафтада туман, вилоят ёки республика миқёсидаги газета-журналларда тарбиявий, маърифий, маънавий аҳамиятга молик мақолалари эълон қилинади. Тоштемир Турдиевнинг меҳнатсеварлигидан атрофдагилар ҳайрон бўлиб: у давлатнинг ишида ишлайдими ёки мақола ёзганим, дейди. Бу саволга жавоб тайёр:

Умр ибрати

— Иш маънавияти бой, иймони бутун, билимдон устасидан қўрқадим. Деновда юрти учун ҳаёт-мамот жанглариде жонини қурбон қилган ота фарзандининг фазилатлари айни шундай бўлади. Фазилат ҳам суяк суради-да. Ўтган асрнинг олтинчи йилларидан XXI асрнинг ўнинчи йилларигача хизмат юзасидан мамлакатимизда бормаган вилоятим, қўрмаган туман ва қирмаган қўчам қолмаган. Айрим хўжаликлар дала шийпонининг эшиги нечта, деразаси қайси томонга қараганигача ёдимда. Бироқ Деновдагидай маънавий жараён ва адабий муҳитга бирон марта бўлсин, дуч келмаган эканман. Тоштемир Турдиев ҳузурига кирсангиз дастлаб кўзингиз жавондаги жой-жойига териб қўйилган китобларга, айниқса, узоқ-яқин босмақоналардан эндигина келтирилган китобларга тушади.

Хона деворининг китоб жавонига рўпара томонида эллиқдан зиёд деновлик ижодкорларнинг рангли расмлари илиб қўйилган: бири шоир, бири ёзувчи, бири мусқашунос. Улар орасида ўн ёшли қизчадан саксонни қоралаб қолган нурунийларгача бор. Қабулхонадаги маҳаллий ижодкорларнинг китоблари шунчаки кўргазма ёки расмиятчилик учун териб қўйилмаган. Уларнинг муаллифлари ҳам далада, ҳам мактабда ишлашди, ижод билан машғул бўлишди. Ёзган шеър, мақола, ҳикоялари Тоштемир Турдиевнинг назаридан ўтади. Маъқул қўрилганлари матбуотда эълон қилинади. Шу ваддан бўлса керак, Тоштемир Турдиев қабулидан,

айниқса, ёшларнинг қадими аримайдми.

Қўлимда "Муסיқа" нашриётда чоп этилган "Чағонийён тараннуми" китоби. Унда саксонга яқин деновлик ижодкорнинг ижодидан намуналар жамланган. Улар орасида 2003 йили Ҳазорбодга туғилган Дурдона Маллаева билан худди шу йили "Янги куч" маҳалласида таваллуд топган Наргиза Норматованинг шеърларигача бор.

Ҳа, ўн икки ёшдан саксон ёшгача бўлган ижодкорларнинг бошини бир мақсадда бириктириш, уларнинг асарларини йиғиш, нашрга тайёрлаш, китоб шаклида муаллифлар қўлига тўтқузатиш осон иш эмас. Бу каби ишлар Тоштемир Турдиевнинг меҳнатсеварлигини деновликларнинг маънавий камолоти учун курашаётганини тасдиқлайди.

Унинг сурхондорлик шоира Раъно Узоқова ҳақидаги тadқиқотлари салмоқли. Тоштемир Турдиев Раъно Узоқованинг адабий жамоатчилик назаридан четда қолган ижодий фаолиятини қайта тиклади. "Субҳидам қалдирғочи" номли китоб ёзди. Шоиранинг сочилиб ётган шеърларини излаб топди, уларни тўплам шаклида чоп эттиришда фаолият кўрсатди. Ўтган 2016 йилда эса Раъно Узоқова таваллудининг 100 йиллигини нишонлашга бошқош бўлди, илмий мақолалар ёзди.

Тоштемир Турдиев ўз меҳнатидан, эришган ютуқларидан завқланидиган ижодкор. Унинг табиатида мақтанчоқлик бегона. Одамни таниб, топиб гапирди, суҳбатдошига тасалли, кўтаринки кайфият улашди. Муҳими, ҳаётининг аксарият қисmini у адабиёт, маърифат ва маънавиятга сарфлади. "Тафаккур" нашриётда Ўзбекистон халқ бахшиши Хушбўқ бахши Мардонақул ўғлидан ёзиб олган "Алломиш" достонининг сурхондорё вариантини иккинчи марта 1000 нусхада нашр эттирди. Бир фидойи олим учун шунинг ўзи етиб ортади, аслида. Бироқ у яна илгари кетди. Йигирмадан ортқ китоб, 200 дан зиёд илмий мақолалар муаллифи бўлди. Шу маънода биз ҳам олим ақоиб, муҳбиру маданият тарғиботчилари тилидаги иборига қўшилиб: "Ўзимизнинг Тоштемир ака!", дея у киши билан фахрланамиз, ижодига, умрига барака тилаймиз.

Хушбўқ РАҲИМ, фалсафа фанлари номзоди

МУМТОЗ АСАР ЁШЛАР ТАЛҚИНИДА

Атоқли ўзбек адаби Мақсуд Шайхзода қаламига мансуб "Мирзо Улуғбек" фожияси миллий драматургиямизнинг сара намуналаридан бири сифатида ёш ижодкорларни фаол излашнига чорлаётди. Ўзбекистон давлат Санъат ва маданият институтида тақдимоти ўтган мумтоз асарнинг янги талқини ана шу ижодий жараён маҳсулидир.

Тақдимот

Институтнинг "Муסיқа-ли театр актёрлиги" бўлими тўрттинчи босқич талабалари саҳналаштирган спектакл ёшлар учун жиддий маҳорат синовига айланади. Айниқса, бош рол (Мирзо Улуғбек) ижроксини Достон Исмоиловнинг актёрлик истеъдоди эътиборга лойиқ. Ёш ижодкор теумерий ҳукмдорларга хос виқор ва салобатни ишонарли акс эттириш билан бирга, фарзанди хиёнатидан озор чеккан отанинг мураккаб ички дунёсини ҳам очиб берган. Маъмурият Тўраев ижросидаги Абдуллатиф образи эса Улуғбекка қарама-қарши турувчи қаҳрамон сифатида гавдаланади. Томошабинлар актёр кифасида буюк олим ва ҳукмдор фожиясига олиб келган машъум воқеаларнинг асосий сабабчисини кўришади.

Саҳналаштирувчи режиссёр Эрнazar Ёрбеков ҳар бир ролга талабаларни синчковлик билан танлаб, нутқ маҳорати устида кунт билан ишлагани сезилиб турибди. Спектаклда хор ва оркестр ижросидан ҳам ўз ўрнида фойдаланилган. Мазкур жиҳатлар мумтоз асарни муваффақиятли талқин қилишда талабаларга яқиндан ёрдам берганини эътироф этиш лозим.

Муштарийбегим ИСОҚОВА, талаба

Ўзбекистон Баддий академияси Баддий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, Халқ устаси, ганчкор

Мўймин СУЛТОНОВнинг

вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик издор этади.

МУАССИС:
ЎЗБЕКISTON ЁЗУВЧИЛАР
УЮШМАСИ

ҲОМИЙ:
"МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ"
АКЦИЈАДОРЛИК КОМПАНИЈАСИ

Сайтимизга ўтиш учун QR-коднинг телефонингизга орқали сканер қилинг.

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

Бош муҳаррир Сирожидин САЙИД

Манзилимиз: Тошкент — 100083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 233-52-91
Котибхона — 233-49-93

Электрон манзилимиз: uzas.gzt@mail.ru

Тақдир ва адабиётшунослик бўлими: 233-58-86
Ижтимоий ҳаёт бўлими: 233-57-42

Сайт вақти бўлими: 233-56-40
Назм ва наср бўлими: 233-58-60

Бош муҳаррир Сирожидин САЙИД

Тахририятга келган кўчма мақола таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри тахририят нўқтаи назаридан фарқлангани мумкин.

Маъсул котиб — Асрор СУЛАЙМОНОВ
Навбатчи муҳаррир — Гулҷеҳра УМАРОВА
Саҳифаловчи — Зафар РЎЗИЕВ

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмақонаси. Босмақона маъзили: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 02.30

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 26.11.2014 йил 0283-рақам билан рўйхатга олинган. Дода — 6397. Ёуриятга I — 282. Ҳажми — 3 босма табақ А-2. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. I 2 3 5 6

ЖУМА КУНАРИ ЧИҚАДИ.

СОТУВА НАРХИ ЭРКИН.

ISSN 2181-614X

4 7 7 2 1 8 1 6 1 4 0 0 0